

Fővárosi Ítéltábla
31.Gf.40.252/2016/10/I.

A Fővárosi Ítéltábla dr. Papp Sándor ügyvéd által képviselt **I.r., II.r., III.r. felpereseknek** a Bárándy és Társai Ügyvédi Iroda által képviselt **alperes** ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2016. március 1. napján kelt 3.G.40.433/2014/53. számú ítélete ellen a felperesek által 55., 56. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán - megtartott tárgyalás alapján - meghozta a következő

í t é l e t e t :

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Az ítéltábla egyetemlegesen kötelezi az I.r., II.r., III.r. felpereseket, hogy 15 napon belül fizessenek meg az alperes részére 800.000 (Nyolcszázezer) forint másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s :

A Fővárosi Törvényszék a fellebbezéssel támadott ítéletével a kereseti kérelmet elutasította. Kötelezte az I.r.-III.r. felpereseket, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg az alperesnek 1.901.091 forint + Áfa perköltséget.

A határozatának indokolásában rögzítette, hogy az I.r. felperes és az alperes 2011. szeptember 28. napján 2 db vállalkozási szerződést kötött, amelyben az I.r. felperes a ... úti Irodaház T/3 ütem hűtés- fűtés munkálatainak kivitelezését, illetve ugyanezen épület léptechikai rendszer szerelési munkáinak kivitelezését rendelte meg az alperestől. A felek tételes elszámolásban állapodtak meg.

Az 1. számú szerződés alapján az alperesnek összesen 109.668.816.- forint, míg a 2. szerződéssel kapcsolatban 110.055.381.- forint vállalkozói díj igénye merült fel. Az I.r. felperes a fizetési kötelezettségeinek csak részben tett eleget. Az első rész-számlát az 1. számú szerződésre vonatkozóan 2012. januárban, míg a 2. szerződés tekintetében 2012. februárban fizette ki.

2011. október 17. napján az I.r. felperes gazdasági társaságból kiválással létrejött a ... Kft. (II.r. felperes), 2012. október 18-án a ... Kft. (III.r. felperes) .

Mindkét megállapodás rendelkezett a szétváló társaságokat megillető jogok és kötelezettségek jogutódok közötti megosztásáról.

Az alperes által el nem végzett, de aktuálissá vált munkákra az I.r. felperes 2013. január 15-én a ... Kft.-vel (fűtés-hűtés szerelési munkák) és a ... Kft.-vel (légtechnikai szerelési munkák) kötött szerződést.

2013. augusztus 30-án és szeptember 6-án az I.r. felperes további hűtés-fűtési és légtechnikai munkákra árajánlatot szerzett be a ... Kft.-től, illetve a ... Kft.-től.

2013. szeptember 9-én az I.r. felperes és az alperes tartozás rendező megállapodást írtak alá, amelynek eredményeként 2013. szeptember 18. napjáig az I.r. 22.000.000 forintot, és 11.073,-- EUR-t teljesített. A további 20.114.002 forintot és 5.258,-- EUR-t 2013. december 31-ig vállalta megfizetni az alperesnek. Az I.r. felperes ezen kötelezettségének nem tett eleget.

Az alperes 2013. október 3-án a III.r. alperesnek, 2013. október 7-én a II.r. alperesnek, 2014. január 15-én pedig az I.r. felperesnek felszámolás előtti utolsó felszólítást küldött.

Ezt követően a felperesek 2013. október 11-én kelt és október 14-én postázott levelükben közölték a 2011. szeptember 28. napján kötött szerződések megtámadását az alperessel, amelyben vitatták az alperesi követeléseket.

2014. január 24-én az alperes felszámolási eljárást kezdeményezett a III.r. alperes ellen, majd január 28-án a II.r. alperes ellen is.

2014. január 4. napján tartozásátvállalási szerződés jött létre a ... Kft. II.r. és az I.r. felperesek között, amelyben a felek rögzítették, hogy a 2011. október 17-i kiválás következtében a II.r. felperes nyilvántartásba vette a alperes felé fennálló szállítási szerződésből eredő kötelezettségeket 33.512.342 forint értékben, amelyből a fennálló tartozás 4.283.206 forint. Ezen tartozásból az I.r. felperes 2.042.053 forintot átvállalt.

Ugyanezen a napon az I.r. felperes a III.r. felperesnek az alperes felé fennálló, összesen 47.006.351 forint tartozásából 3.210.065 forint összeget átvállalt.

2014. február 13-án egy háromoldalú engedményezési megállapodás jött létre az alperes, mint engedményező, a ... Kft., mint engedményes és a ... Zrt., mint kötelezett között. Ezen szerződésben a felek megállapították, hogy a ... Kft. engedményes és a ... Kft. engedményező között 2010. november 10. napján kelt szállítási szerződésből eredően az engedményesnek 15.406.225 forint lejárt, nem vitatott követelése állt fenn az engedményezővel szemben. Rögzítették azt is, hogy 2011. augusztus hó 9-től kezdődően - több vállalkozási szerződés alapján - a ... Zrt.-nek, mint kötelezettnek a ... Kft. (alperes) felé összesen 15.406.225 forint lejárt, nem vitatott tartozása áll fenn.

A felek megállapodtak abban, hogy az engedményező a kötelezettel szemben a fentiek szerint fennálló 15.406.225.- forint tökekövetelését visszerhesen az engedményesre engedményezi.

2014. június 2-án egy kompenzációs megállapodás jött létre az alperes és III.r. felperes között, illetve ugyanezen a napon egy engedményezési megállapodás az I.r. felperes, mint engedményező, a III.r. felperes, mint engedményes és az alperes, mint kötelezett között 2.176. 834.- forintra vonatkozóan.

A felperesek - a fenti tényállás alapján előterjesztett - kereseti kérelmükben az I.r. felperes és az alperes között 2011. szeptember 28-án kelt vállalkozási szerződések érvénytelenségének megállapítását kérték a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás feltűnő értékaránytalanságára hivatkozással, majd a szerződések érvényessé nyilvánítását kérték - az érvénytelenség okát kiküszöbölve - oly módon, hogy a bíróság mérsékelje a vállalkozói díjat az 1. szerződés esetén 28.301.603 forinttal (81.367.186 forintra), míg a 2. számú vállalkozási szerződés esetén 28.401.388 forinttal (81.653.993 forintra), és kötelezze az alperest - a ki nem fizetett vállalkozói díjtételeket beszámítva - a felperesek, mint egyetemleges jogosultak részére 4.434.675 forint vállalkozói díj visszafizetésére.

A perköltségre igényt tartottak.

A felperesek a perbeli legitimációjukat a 1959. évi IV. törvény (r.Ptk.) 235. § /2/ bekezdésére alapították, amely alapján nemcsak maga a szerződő fél, azaz az I.r. felperes, hanem az I.r. felperesből kiváló II.r. és III.r. felperesek is rendelkeznek keresetindításhoz fűződő jogi érdekkeltséggel. A szétváló gazdasági társaságok ugyanis a vagyonmegosztás arányai szerint fizetési kötelezettséggel tartoznak az I.r. felperes jogelődnek az alperessel szemben fennálló tartozásaiért, a teljesítés hiánya esetén felelősségük egyetemleges.

A felperesek a r.Ptk. 201. § /2/ bekezdésére hivatkozva előadták, hogy az alperes a hűtés-fűtés, légtechnikai szerelési munkák szerződéskori piaci díjához képest több mint 50 %-kal magasabb vállalkozói díjat kötött ki, amely már minden esetben feltűnően nagynak tekinthető.

A Ptk. 237. § /2/ bekezdésének helyes értelmezéséből következően a feltűnően aránytalan értékkülönbség kiküszöbölése nem azonos a szolgáltatás ellentételezésének forgalmi értékre való leszállításával, hanem olyan összegben kell meghatározni az ellenértéket, amely mellett a feltűnő értékkülönbség már nem áll fenn. A jelen esetben ezt a felperesek - az 55 %-ban feltűnően aránytalanak tekintett - vállalkozói díj 40 %-ra történő csökkentésével látták kiküszöbölhetőnek a keresetben írtak szerint.

A megtámadási határidő tekintetében a Ptk. 236. § /1/-/2/ bekezdései alapján előadták, hogy az 1. szerződés esetén a 2012. január 16-i, a 2. szerződés esetén pedig február 24-i részteljesítéssel kezdődött az 1 éves megtámadási határidő, amelyre azonban az elévülés nyugvásának és megszakadásának szabályai megfelelően irányadók.

Ezért a megtámadási határidőt a felperesnek a megtámadási okról való tudomásszerzésétől - azaz a ... Kft-től és a ... Kft-től kapott árajánlatok időpontjától -, 2013. augusztus 30. és szeptember 6. napjától kell számítani. A rPtk. 326.§. /2/ bekezdése értelmében - az akadály megszűnésétől számított 3 hónapon belül -, azaz a 2013. október 14-én postára adott levelekkel közölt megtámadás határidőben előterjesztettnek minősül.

Az alperes Ptk. 236. § /4/ bekezdésére alapított védekezésével összefüggésben a felperesek rámutattak, hogy a megtámadási okról való tudomásszerzés előtti díjkifizetések, illetve erre vonatkozó megállapodások irrelevánsak.

A megtámadási okról való tudomásszerzés után, de a felszámolás előtti felszólítás előtt teljesített kifizetések pedig az alperes jogos követelésének kiegyenlítését célozták, és nem haladták meg azt az összeget, ahol a szerződés már feltűnően aránytalan lenne.

Az alperes által küldött, a felszámolás előtti fizetési felszólítások utáni teljesítések és kompenzálások pedig azért nem vehetők figyelembe, mert amennyiben az ezekkel rendezett tartozásrészeket az adósok (azaz felperesek) nem teljesítik, úgy az alperes velük szemben felszámolási eljárást kezdeményezhetne. A Cstv. 27. § /2/ bekezdés a./ pontja értelmében a felszámolás elkerülését célzó kifizetések tartozáselismerésnek nem tekinthetők, azok peres úton visszakövetelhetők.

Az alperes a kereset elutasítását kérte.

Érvelése szerint a keresetindítás elkésett, érdemben pedig a szerződések nem tekinthetők feltűnően értékaránytalannak.

Az alperes arra hivatkozott, hogy az építőipari szakcégeknek minősülő felpereseknek legkésőbb a Kft., és a ... Kft. 2013. január és április közötti munkavégzése időszakában fel kellett ismerniük a szolgáltatások közti esetleges feltűnő értékkülönbséget.

Az alperes az rPtk. 236.§. /4/ bekezdése alapján hivatkozott arra, hogy a felperesek szerződés megtámadási joga megszűnt.

2013. szeptember 9-én az I.r. felperes tartozásrendező megállapodást kötött, amelyben akkor elismerte, hogy további 42.114.002 forint + 16.331,-- EUR tartozása áll még fenn az alperessel szemben. Ennek aláírására pedig úgy került sor, hogy 2013. augusztus 30-án, illetve szeptember 6-án már a ... Kft. és ... Kft. ajánlatáról - ebből következően a feltűnő értékaránytalanság lehetőségéről - is tudomást szerzett az I.r. felperes.

Az I.r. és III.r. felperesek - a vállalalkozási szerződéseket írásban megerősítve -2014. február 13-án és 2014. június 2-án megkötött szerződések útján összesen 11.470.784.- forint összegű alperesi követelést rendeztek a T/3 épület hűtés -fűtés és légtechnikai munkáinak ellenértékeként.

Az elsőfokú bíróság a kereseti kérelem elbírálása során a rPtk. 235. § /1/-/2/ bekezdései értelmében elsőként abban a kérdésben foglalt állást, hogy a felperesek jogosultak-e a perbeli szerződések megtámadására.

Az gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvény (Gt.) 85. § és a 70. § /1/-/3/ bekezdései figyelembevételével a törvényszék úgy foglalt állást, hogy a felperesek perbeli legitimációja fennáll.

A szétválási szerződésben nevesített követelést elsősorban azzal a jogutóddal szemben kell érvényesíteni, amelyhez az adott kötelezettséget a szétválási szerződés a vagyonmegosztás folytán telepítette. Ha azonban ezt a jogutód az esedékességkor nem teljesíti, valamennyi jogutód felelőssége egyetemleges. A jogutódok egymás közötti viszonyában az elszámolás alapja a szétválási szerződésben írt vagyonmegosztási rendelkezés. Erre tekintettel a II.r., III.r. felperesek is érdekeltek abban, hogy a szétválási szerződés értelmében rájuk telepített kötelezettség mértéke - az eredményes megtámadás következtében - csökkenjen.

Az elsőfokú bíróság vizsgálta, hogy a felperesek a szerződéseket határidőben megtámadták-e.

Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a felperesek maguk nem végeztek a perbeli szerződések tárgyát képező munkákat, továbbá az egyes építkezések volumene, a felhasznált anyagok minősége és beépítési költségei között is nagyfokú eltérés tapasztalható, ezért nem

volt elvárható az I.r. felperestől, hogy már a szerződéskötéskor illetve a részteljesítéskor felismerje az esetleges túlzó árakat.

A felek között nem volt vitatott, hogy az első felperesi teljesítésekre 2012. január és februárban került sor, továbbá az ezt követő egy éven belül, azaz 2013 márciusát megelőzően a szerződéseket nem támadták meg.

A felperesek azonban a megtámadási határidő, mint elévülési jellegű határidő nyugvására hivatkoztak. A törvényszék álláspontja szerint az I.r. felperesnek elsőként a ... Kft.-vel és a ... Kft.-vel kötött szerződések időpontjában kellett felismernie, hogy az alperes által kikötött árak eltúlzottak, figyelemmel arra, hogy - a perben beszerzett szakértői vélemény szerint - az ... Kft. és a ... Kft. árai 25-35 %-kal alacsonyabbak az alperesi áraknál. Így elvárható volt az I.r. felperestől, hogy ennek ismeretében megvizsgálja, hogy az alapszerződésekben kikötött vállalkozói díj és árak feltűnően értékaránytalanok-e. A szakértő úgy foglalt állást, hogy a ... Kft. és a ... Kft. által használt árak - műszaki tartalom, egyéb kondíciók tekintetében - összehasonlíthatók az alperesi árakkal.

A fentiekre tekintettel a megtámadási határidő 2013. január 15. napjáig nyugodott, azaz a szerződés megtámadására felpereseknek 2013. április 15. napjáig volt lehetősége, amelyet azonban a felperesek elmulasztottak.

A törvényszék kitért arra, hogy a kereseti kérelem abban az esetben is megalapozatlan, amennyiben a felperesek - állításuk szerint - 2013. augusztus 30-án, illetve szeptember 6-án, azaz a ... Kft., illetve a ... Kft. által kapott árajánlatok ismeretében kerültek abba a helyzetbe, hogy felismerjék a feltűnő értékaránytalanságot.

A bíróság elfogadta azt a felperesi érvelést, miszerint az értékaránytalanság felismerése előtti kifizetések és nyilatkozatok a megtámadási jogot nem szüntetik meg. Ugyanakkor az alperes által küldött felszámolás előtti fizetési felszólításokat követő teljesítések, tartozásátvállalások, engedményezések sem tekinthetők az eredeti szerződés megerősítésének a Cstv. 27. § /2/ bekezdés a./ pontjában foglaltakra tekintettel. A hivatkozott rendelkezés értelmében a bíróság adós fizetéseképtelenségét akkor állapítja meg, ha az adós a szerződésen alapuló nem vitatott, vagy elismert tartozását a teljesítési határidő lejártát követő 20 napon belül sem egyenlítette ki vagy vitatta, és az ezt követő hitelezői írásbeli felszólításra sem teljesítette.

A hitelezői írásos felszólítás után az adós csak akkor kerülheti el a felszámolás elrendelését, ha teljesíti a hitelezői követelést függetlenül attól, hogy azt jogszerűnek tartja-e.

A 2013. szeptember 9. napján kelt tartozás rendezési megállapodás aláírásakor azonban a felperesek a ... Kft., valamint a ... Kft. árajánlatait ismerték, tehát a feltűnő értékaránytalanságra alapított megtámadás lehetősége már megnyílt a felperesek előtt, a fizetési felszólításokra azonban még nem került sor.

A 2013. szeptember 9-én aláírt tartozásrendező megállapodás azonban nem érintette a teljes, a perbeli szerződések alapján az alperes által követelt összeget, így a szerződés megtámadásának joga nem szűnt meg. Ezen megállapodásnak azon értékhatár megállapítása körében lenne jelentősége, amely ellenszolgáltatás összeg alatt a feltűnő értékaránytalanság nem állapítható meg.

Végül az elsőfokú bíróság utalt arra, hogy a beszerzett szakértői vélemény annak megállapítására is alapot adott, hogy az alperes által alkalmazott árak a szokásos piaci árakhoz viszonyítva feltűnően értékaránytalannak nem tekinthetők.

A szakértő az átlagos(szokásos) piaci árat úgy határozta meg, hogy az anyagárak, a beépítéshez szükséges idő és munkaórák szorzatából indult ki, amelyhez a ... által közzétett ... adatbázist használta fel. Az elszámolható minimális óradíjakat pedig ... Bizottság ajánlása alapján kalkulálta.

Az ítélettel szemben a felperesek terjesztettek elő fellebbezést, amelyben - szakértői bizonyítás foganatosítását követően - az elsőfokú ítélet megváltoztatását kérték a kereseti kérelemben foglaltak szerint. A másodlagos kérelmük az ítélet hatályon kívül helyezésére irányult az elsőfokú bíróság újabb tárgyalásra és újabb határozat hozatalára utasítása mellett. A fellebbezési érvelésüket 2016. november 22-én érkezett beadványukban - az ellenkérelemben foglaltakra tekintettel is - kiegészítették.

A felperesek vitatták, hogy a feltűnő értékaránytalanság címén történő megtámadás elkésztett. A szakvélemény szerint sem vezethető le egyértelműen, hogy alperes által végzett munkálatok műszaki tartalma - ebből következően a vállalási árai - hogyan viszonyulnak a ... Kft. és a ... Kft. munkálatainak volumenéhez, feltételeihez és vállalási áraihoz, ebből következően a felperesektől sem elvárható, hogy a későbbi vállalkozók által alkalmazott alacsonyabb árakból egyértelműen az alperes árainak feltűnő értékaránytalanságát felismerjék.

Az, hogy a ... Kft. és a ... Kft. árai alatta maradnak az alperes árainak mindössze arra utal, hogy van olyan versenytárs a piacon, aki alacsonyabb áron hajlandó elvállalni az adott munkát, de egyértelműen nem támasztja alá azt, hogy az alperes árai eltűztek. A kirendelt igazságügyi szakértő ezen megállapítása kifejezetten cáfolja az elsőfokú bíróság azon következtetését, hogy a ... Kft. és a ... Kft. árajánlataiból már fel kellett ismernie a felperesnek az alperessel kötött szerződések feltűnő értékaránytalanságát.

A felperesek utaltak az elsőfokú bíróság azon megállapítására, miszerint a felperesek nem végeztek rendszeresen hűtés-fűtés és légtechnikai szerelési, kivitelezési munkákat, ezért nem volt elvárható tőlük, hogy a szerződés megkötésekor felismerjék a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás feltűnő értékkülönbségét.

Állították, hogy a feltűnő értékaránytalanságot a ... Kft.-től és a ... Kft.-től kapott árajánlatok birtokában ismerték fel, ezért a szerződések 2013. október 14. napján történt megtámadása határidőben történt.

A felperesek érdemben is vitatták az ítéletnek és az alapjául szolgáló szakértői véleménynek azon megállapítását, miszerint a támadott szerződésekben kikötött szolgáltatások feltűnő értékaránytalansága nem állapítható meg.

Sérrelmezték, hogy - a kirendelő végzésben írtak ellenére - a szakértő nem vetette össze tételesen a ... Kft. és a ... Kft., valamint a ... Kft. és a ... Kft. árait az alperes vállalkozói díjtételeivel, e körben pusztán általános megállapításokat tett. A szokásos piaci ár meghatározásához nem szerezte be a perbeli időszakra vonatkozóan és a perbeli munkához hasonló vállalkozói szerződések összehasonlító adatait.

A felperesek kitértek arra, hogy a ... által fejlesztett program rezszi óradíjakat nem tartalmaz, pusztán anyagárakat, és az anyag beépítéséhez szükséges időnormákat. A rezszi óradíjat a szakértő ... Bizottság ajánlásának alapul vételével határozta meg, ami azonban a perbeli időszakban fennálló piaci árak felső szegmensébe tartozik.

A ... program jellemzően az állami vagy önkormányzati vagyont érintő, illetve a közbeszerzési eljárás hatálya alá eső, általában nagy volumenű vállalkozási szerződések árait vette figyelembe, amelyek közismerten meghaladják a vállalkozási szerződések átlagos vállalkozói díját.

A fellebbezésben foglaltak szerint a szokásos piaci ár megállapítására az 1996. évi LXXXI. törvény 18. § /2/ bekezdésében foglalt módszerek bármelyike alkalmas lehetett volna (az összehasonlító árak módszere, a viszonteladási árak módszere, a költség és jövedelem módszer, az ügyleti nettó nyereségen alapuló módszer, nyereség megosztásos módszer, és egyéb módszer, ha a szokásos piaci ár a fentiek szerint nem határozható meg).

A szokásos piaci ár megállapítható lett volna az általános forgalmi adóról szóló 2007. évi CXXVII. törvény 255. § /1/ bekezdése, illetve a kis adózó vállalkozások tételes adójáról és a kisvállalati adóról szóló 2012. évi CXLVII. törvény 2. § 16./ pontja szerint is. A fentiekén túl az adóeljárásról szóló 2003. évi XCII. törvény 1. § /8/ bekezdése is alkalmazza a szokásos piaci ár fogalmát.

A ... program és ... adatok felhasználásával készült szokásos piaci ármeghatározás csak a fentiek hiányában volna alkalmazható.

A fellebbezésben kifejtettek szerint a jelen ügyben a szokásos piaci ár meghatározására az összehasonlító árak módszere alkalmas. A felperesek által csatolt szerződések és árajánlatok hasonló nagyságrendű cégek által, azonos időszakban, azonos munkaterületre, megközelítőleg azonos műszaki produktum létrehozására irányultak, ezért az összehasonlító árak módszere - a szakértő saját irattárában fellelhető vállalkozási szerződések adatai figyelembevétele mellett - az átlagos piaci ár pontosabb meghatározását eredményezné kimutatva a támadott szerződések szolgáltatásai közti feltűnő értékkülönbséget.

A szokásos piaci ár megállapítása tekintetében a költség és jövedelem vizsgálatának módszere is eredményre vezethetett volna, hiszen az alperes anyag- és költség számlái rendelkezésre álltak, így a szakértő megállapíthatta volna az alperes önköltségét, amelyhez a tisztességes hasznot hozzászámítva a reális vállalkozói díj kiszámítható.

Az ügyleti nettó nyereségen alapuló módszer alkalmazása során abból kellett volna kiindulni, hogy az építőipari átlagnyereség a perbeli időszakban 3 - 5 % körül mozgott, jelenleg sem éri el a 10 %-ot. Amennyiben a szakértő a perbeli szerződések elemzését elvégezte volna az ügyleti nettó nyereségen alapuló módszerrel is, akkor kiderült volna, hogy az alperes nettó nyeresége messze felülmúlja az építőipari átlagot.

A felperes rámutatott, hogy az alperes árai átlagosan 63 %-kal haladták meg a ... Kft. árait ugyanazon munkákra vonatkozóan.

A fentiekből következően megállapítható, hogy a szakvélemény hiányos, pontatlan, ellentmondásokkal terhes, a bizonyított tényekkel is ellentétes, ezért ítéleti döntés alapjául nem szolgálhat. A perben újabb szakértő kirendelése szükséges annak megválaszolására,

hogy a 2011. szeptember 28-i vállalkozási szerződésekben kikötött vállalkozói díj hogyan aránylik a szerződéskötéskor fennállt szokásos piaci árhoz.

Ennek költségeit a felperesek vállalták megelőlegezni

Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult a felperesek perköltségben marasztalása mellett.

Rámutatott, hogy a felperesek sem a kereseti kérelemben, sem a fellebbezési kérelmükben számszakilag nem vezették le a 4.434.675 forint összegű marasztalási igényüket és az ehhez kapcsolódó okirati bizonyítékokat sem csatolták.

Az alperes álláspontja szerint az elsőfokú bíróság helyesen hivatkozott arra, hogy a 2013. év elején megkötött szerződések (... és ... Kft.) mellékelt költségvetése alapján megismert árak jelentős eltérése miatt már elvárható volt a felperesektől, hogy tisztázzák az alperes esetleges túlzó áraival kapcsolatos gyanút.

Az alperes kiemelte, hogy az I.r. felperes, mint nagymúltú építőipari társaság irodaparkok és irodavillák építését követően már a szerződések megkötésekor is megfelelő szakmai tapasztalattal rendelkezett a légtechnika és fűtés-hűtés szakterületen alkalmazott piaci árakról.

L.G. személyes meghallgatása rávilágított arra, hogy az I.r. felperes vezető tisztségviselőjeként már 2012. év végén megismerte az anyagárakat, mivel az alperes anyagszükségletét részben ő szerezte be, így tudomással kellett bírnia a piaci átlagárakról.

Az alperes rámutatott arra, hogy az eljáró szakértő az alperes árainak a ... Kft., illetve ... Kft. által adott árajánlatokkal való összevetését azért nem végezte el, mert a rendelkezésre bocsátott anyagok alapján felelős összehasonlítás nem volt elvégezhető sem a munka terjedelme, sem a munkakörülmények, sem a műszaki tartalom tekintetében.

A ... Kft. és a ... Kft. 2013. január 15-i szerződése azonban már összehasonlítható a 2011. szeptember 28. napján megkötött megállapodásokkal.

Ennek alapján megállapítható, hogy a ... Kft. árai 25-35 %-kal alacsonyabbak az alperesi árnál. Mind ezen körülményből, mind pedig abból a tényből, hogy a ... Kft. és a ... Kft. részére is az I.r. felperes biztosította az anyagot az következik, hogy az esetleges túlzó alperesi árakkal már 2013. augusztusa előtt is szembesülnie kellett a felpereseknek, ezért a szerződések megtámadása elkésett.

Rámutatott, hogy a szakértő által figyelembevett ... Kft. által kifejlesztett program és annak ... adatbázisa nemcsak a kiemelten nagy volumenű vállalkozási szerződések adatait rögzíti, ugyanis a közbeszerzési határérték 15.000.000 forint (a jelen építkezés épületgépészeti munkái pedig 308.000.000.- forintot tettek ki) azaz a releváns piac jelentős részét reprezentálja.

A szokásos piaci ár felperesek által javasolt munkamódszere a társasági adóról és osztalékadóról szóló 1996. évi LXXXI. törvény 18. § /2/ bekezdésében részletezett, és az adóhatóság által adóhiány elkerülése céljából kapcsolt vállalkozások egymás közti elszámolására vonatkozó módszereket rögzít.

Hangsúlyozta, hogy az árak nem piaci módon történő meghatározása - a szerződési szabadság elvét tiszteletben tartva - kizárólag adózási szempontból kifogásolható. A felperesek által javasolt szakértői módszer pusztán adózási szempontból releváns. A kifejtettekre tekintettel az új szakértő kirendelésére vonatkozó bizonyítási indítvány elutasítását kérte.

A felperesek fellebbezése nem alapos.

A másodfokú bíróság megállapította, hogy a törvényszék a bizonyítási eljárást a szükséges körben lefolytatta, a bizonyítékokat okszerűen, a Pp. 206. §-ban írtaknak megfelelően értékelve helyes tényállást állapított meg, amelyből levont jogi következtetéseivel és annak indokaival - azok alábbi kiegészítésével - az ítéletábra egyetértett.

Helytállóan foglalt állást a törvényszék a felperesek keresetösségi joga kérdésében.

A szétválást megelőzően kötött szerződések megtámadásához az r.Ptk. 235. § /1/-/2/ bekezdései által megkívánt törvényes érdeket a felpereseknek a szétválást megelőzően keletkezett kötelezettségekért - a Gt. 85. § /1/ -/4/ bekezdésén alapuló - egyetemleges felelőssége megalapozza.

A szerződések Ptk. 236. § /1/-/3/ bekezdései által előírt határidőben történő megtámadása kérdésében helytállóan indult ki az elsőfokú bíróság abból, hogy a felpereseknek az első felperesi teljesítések (2012. január-február) időpontjától számítva 1 év időtartamban, 2013. márciusig bezárólag volt lehetősége a szerződések megtámadására, amire azonban csak 2013. októberében került sor.

Figyelemmel arra, hogy az r.Ptk. 236. § /3/ bekezdése értelmében a megtámadási határidőre az elévülés szabályai alkalmazandók, így az r.Ptk. 326. § /2/ bekezdésére tekintettel jelentősége van annak, hogy a felperes mikor ismerte fel a túlzó árakat, illetve mikor került abba a helyzetbe, hogy az aránytalanságot felismerhette.

Az szolgáltatás és az ellenszolgáltatás közti feltűnő értékkülönbség felismerése (felismerhetősége), azonban nem különíthető el élesen a jogvita érdemétől, azaz attól, hogy ténylegesen fennáll-e a felek szolgáltatásai közötti feltűnő aránytalanság.

A megtámadási határidő és erre tekintettel a felismerhetőség vizsgálata csak akkor értelmezhető, amennyiben ténylegesen fennáll az r.Ptk. 201. § /2/ bekezdése szerinti megtámadási ok, amire a vizsgált megtámadási határidő vonatkozik.

Nem volt vitatott, hogy a felek szolgáltatásai közötti feltűnően nagy értékkülönbség megítélése során - az eset összes körülménye, a PK 267. számú állásfoglalásban rögzített valamennyi szempont mérlegelése mellett - a szokásos piaci árból (forgalmi értékből) kell kiindulni.

A hűtés- fűtés - valamint légtechnikai gépészeti munkálatok (mint szolgáltatás) - szokásos piaci árának meghatározása során a szerződéskötés kori forgalmi- és értékviszonyok, a kereslet és kínálat alakulása vizsgálata mellett az ügyletkötések egyedi sajátosságai - azaz a megrendelői követelmények specifikumai, az ügylet volumene, az egyedi határidők, stb. -

fokozottan befolyásolják a szerződésben kikötött árat, tovább nehezítve ezáltal az ügyletek összehasonlítását, a szolgáltatás „átlagos” ellenértékének meghatározását.

A felperesek fellebbezésében részletezett, a „szokásos piaci ár” meghatározására szolgáló módszerek (költség és jövedelem módszere, az összehasonlító árak módszere, illetve az ügyleti nettó nyereségen alapuló módszer stb.) alkalmazhatóságát a kiindulási adatok esetlegessége, kontrolálhatatlansága, valamint a számítási metódus további, nehezen definiálható elemei - „szokásos haszon” (fell.7.o 3.bek.) - megkérdőjelezzik.

Az összehasonlító árak módszerének alkalmazását jelen esetben nemcsak az zárta ki, hogy a szakértő mindössze négy, a felperesek által csatolt szerződésből, árajánlatból indulhatott ki, hanem az is, hogy ezekre vonatkozóan az összehasonlíthatóság feltételei sem álltak fenn. Az alperes, valamint a ... Kft. és a ...i Kft. árajánlatai szerinti munkák volumene, műszaki tartalma, teljesítési feltételei - amennyiben egymásnak részben megfeleltethetők is - olyan eltéréseket tartalmaztak anyagbeszerzési kondíciók, műszaki tartalom tekintetében, amelyek az összehasonlíthatóságot elnehezítik (szakvé. 11.o. 4. kérdés).

Jelen tényállás mellett nem állnak rendelkezésre ellenőrizhető forrásból származó, hasonló volumenű és követelményrendszerű, azonos időszakot érintő vállalkozási szerződések, amelyekben kikötött tételes elszámolású vállalkozói díjak összehasonlításával a „szokásos piaci ár” összege meghatározható volna. A kirendelt szakértő esetleges saját adatbázisa sem elégíthetné ki az objektivitás, ellenőrizhetőség és a releváns piaci szegmens egésze reprezentálásának kritériumát.

A fellebbezés ugyan hivatkozik a fenti módszerek alkalmazhatóságára a jelen esetben, azonban a „szokásos piaci ár” vonatkozó konkrét, számszaki levezetést, amellyel az alperes árai összehasonlíthatóak lennének, és jelen tényállásra vonatkozó következtetés levonható volna nem tartalmaz.

Az ítéletábra leszögezi, hogy a feltűnő értékkülönbségnek nem a szolgáltatás elvégzésére vonatkozó egyes árajánlatok között (alperes és ..., alperes és ... Kft.) kell fennállnia, hanem az ügylet esetleges egyedi jellemzőire figyelemmel is a szolgáltatás - azaz ennek szokásos piaci ára (forgalmi értéke) - és a szerződésben kikötött ellenszolgáltatás között.

A fentiekből következően a perben kirendelt szakértő a szokásos piaci ár meghatározása során okszerűen indult ki a ... program által alkalmazott ... adatbázisból és ... Bizottság határozatában megjelölt rezsióradíjakból, amelyeket az ott rendelkezésre álló, kontrollálható adat mennyisége valamint általános és kiterjedt alkalmazása alkalmassá tesz arra, hogy a „szokásos piaci ár” fogalmát reális tartalommal töltsen meg.

A kirendelt szakértő egyértelműen akként foglalt állást, hogy az alperes által alkalmazott árak megfelelnek az ... adatbázishoz viszonyítva kalkulált szokásos piaci áraknak. Ebből következően a támadott szerződések tekintetében a szolgáltatás és a kikötött ellenszolgáltatás közti feltűnő értékkülönbség nem állapítható meg.

A már hivatkozott PK.267. számú állásfoglalás I. pont értelmében még a feltárt forgalmi adatok alapján megállapítható értéktől (ár, díj stb.) való jelentősebb eltérés sem alap önmagában a szerződés megtámadására, ha a szolgáltatás és ellenszolgáltatás egybevetésével nem jelent egyúttal feltűnő értékaránytalanságot is.

Az ítélet tábla kitér arra, hogy a szakértő a tárgyaláson történt meghallgatása során akként foglalt állást, hogy a ... programhoz viszonyítva ± 20 %-os eltérés tapasztalható az építőipari cégek árkikötési gyakorlatában.

Ebből azonban az is következik, hogy a piaci átlagár legfelső és legalsó tartományában lévő árajánlatok között akár 40 %-os eltérés is fennállhat, amelyet az adott ügylet egyedi jellemzői magyarázhatnak. Az a tény, hogy jelen esetben a ... Kft. a ... Kft., illetve a ... Kft. által adott árajánlatok az alperes árainál 25-35 %-kal alacsonyabbak - túl azon, hogy ezen cégek árajánlatai, szerződési árai az összehasonlíthatóság kritériumainak nem teljes mértékben felelnek meg - akként értékelhető, hogy a szokásos piaci ár széles spektrumú normál tartományába mindegyik árajánlat beletartozik.

Jelen tényállás mellett a feltűnő értékaránytalanság hiányára - az ezt alátámasztó szakvélemény mellett - az is utal, hogy maguk az alperes ügyvezetői (L.G., O.A.) egyértelműen akként nyilatkoztak, hogy a T/3 épületre vonatkozó szerződés megkötését megelőzően közel azonos összegű árajánlatot adott a ... Kft. is, aki a T/2 épület munkálatait végezte.

A rendelkezésre álló adatok alapján tehát nem állapítható meg az I.r. felperes és az alperes között 2011. szeptember 28-án megkötött, kereseti kérelemmel támadott szerződésekben kikötött szolgáltatás és ellenszolgáltatás feltűnő értékaránytalansága.

A fentiek mellett helytálló a törvényszék azon megállapítása is, hogy a felperesek a megtámadási határidőt elmulasztották.

A feltűnő értékaránytalanság miatt történő megtámadás határidejének kezdetét a törvény nem az aránytalanság konkrét felismerésének időpontjára teszi, hanem arra az időpontra, amikor a megtámadásra jogosult olyan helyzetbe kerül, hogy a „hibát” felismerhette. E körben az ítélet tábla megjegyzi, hogy az I.r. felperestől - mint légtechnikai szereléseket is érintő - ingatlanfejlesztéssel foglalkozó szakség részéről a r.Ptk. 201. § /1/-/2/ bekezdés szerinti megtámadás lehetőségének felismerése már attól az időponttól is elvárható, amikor a nem feltűnően értékaránytalán, ám jelentősen alacsonyabb összegű árajánlatokat adó ... Kft.-vel és ... Kft.-vel szerződést kötött.

Az ítélet tábla egyetértett a törvényszék a r.Ptk. 236. § /4/ bekezdésével kapcsolatos érvelésével is.

A kifejtettek ismételését mellőzve kiemeli, hogy az alperes akként nyilatkozott (28.írat 2.o.9.bek) , hogy 2013. szeptember 9-én a lejárt követelés 78.285.662.- forint, az ekkor kelt tartozást rendező megállapodásban szereplő elismert alperesi követelés 42.114.002 forint, ebből következően a teljes szerződés megerősítése - azaz az r.Ptk. 236. § /4/ bekezdésének alkalmazása - az alapjogviszony egésze tekintetében nem merülhet fel.

Figyelemmel arra, hogy az ezt követően kötött engedményezési megállapodásokkal és kompenzálásokkal érintett részösszegek is alatta maradnak a felperesek -támadott szerződésekből eredő - teljes tartozásának, illetve a megállapodásokkal érintett részösszegek egymáshoz és a teljes lejárt tartozáshoz való viszonyulása - az alperes e körben tett nyilatkozatai (20. 28. irat) alapján - sem vezethetők le pontosan, ezért a megtámadási jog alapszerződések egészét érintő megszűnését a 2013. szeptembert követően kelt

megállapodások - a felperesnek a Cstv.27.§. (2) bekezdés a) pontjára hivatkozásán túl - sem eredményezik .

Az ítélőtábla a jogvita elbírálása során - a PK 267. számú állásfoglalásban kifejtettek szerint - figyelemmel volt arra, hogy a forgalom biztonsága azt követeli meg, hogy a szerződő felek körültekintően járjanak el a szerződések megkötésénél, megfontoltan tegyék meg szerződési nyilatkozataikat - az árajánlatok beszerzése és elfogadása körében is - , hogy kölcsönösen bízhatnak a szerződések fennmaradásában.

A forgalom biztonsága érdekében meg kell akadályozni, hogy a megtámadási jogot bárki is az utólag valamilyen okból megbánt szerződéstől való szabadulás, vagy pedig kedvezőbb szerződési feltételek kikényszerítésének eszközéül használja fel.

Az állásfoglalás leszögezi, hogy az együttműködés és a rendeltetésszerű joggyakorlás elveit a bíróság a megtámadás elbírálásánál is alkalmazza.

A fentiekre tekintettel az ítélőtábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § /2/ bekezdése alapján helybenhagyta.

Az alaptalanul fellebbező felperesek a Pp. 78. § /1/ bekezdése alapján egyetemlegesen kötelesek az alperes részére megfizetni - a felperesek által megjelölt fellebbezési érték alapján számított - , a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § /2/ bekezdés b./ pontja és /5/, /6/ bekezdése alapján megállapított mértékű ügyvédi munkadíjat.

Győr, 2016. évi december hó 7. napján

Dr. Lezsák József sk.
tanács elnöke

a **Dr. Sarmon Hedvig sk.**
előadó bíró

Dr. Mészáros Zsolt sk.
bíró

A kiadmány hitelül:

Kiadó